

OIDP “Observatori Internacional de la Democràcia Participativa”

**IX Conferència Internacional
“Joves, ciutadania i democràcia participativa”**

Reggio Emilia – Centre Internacional per a l’Infància “Loris Malaguzzi”

18-19-20 Novembre 2009

Col-laboradors:

University of Modena and Reggio
Department of Social, cognitive and Quantitative Sciences

Presidenza Giunta Regionale

CENTRO INTERNAZIONALE LORIS MALAGUZZI

Province of Reggio Emilia

UNIONE EUROPEA

Comitato delle Regioni

Sponsor:

Coordinated by: Ag 21 Italiane

Sponsor:

Agraiments : Hotel Mercuri Astoria , Zen Sistemi s.r.l, Caire Urbanistica Reggio Emilia i Centre Social Tricolore.

DIMECRES 18 DE NOVEMBRE

1r dia: OBERTURA

Les acreditacions i recollida de documentació tindrà lloc a partir de les 9:00h

Matí		
Lloc	Hora	Programa
Centre Malaguzzi Sala 70	9.00 -13.00h	Sessió Interna dels socs de l'OIDP
Auditorium Centre Malaguzzi	9.00 -13.00h	Trobada dels/de les joves participants. Acompanyaran el grup: - Ritta Bertozzi, Universitat de Mòdena i Reggio Emilia. - Elise Roche, Ajuntament de Saint Denis. - Marco Aicardi, Andrea Panzavolta i Giampaolo Bassetti, Caire Urbanística Reggio Emilia. - Antonio Canovi, Laboratori Geohistòric Tempo Presente Reggio Emilia. - Alberto Pioppi, Associació Papa Joan XXIII Reggio Emilia. - Sandra Plamieri, Educa il Luogo Reggio Emilia. - Gianluca Grassi, Oficina jove, Reggio Emilia. - Gianna Chiossi, Docente a l' Escola Superior "M. di Canossa", Reggio Emilia.
Centre Social Tricolore	13:00h	Dinar

Tarda		
Lloc	Hora	Programa
Presideix: Roberta Pavarini, Presidenta de la Circumscripció Nord-Est del Comune di Reggio Emilia		
Auditorium Centre Malaguzzi Sessió Plenària	16.00-17.00h	Obertura de la Conferència: • Alcalde de Reggio Emilia, Graziano Delrio. • Comissionat de Participació per a l'Alcaldia de Barcelona, Ramon Nicolau. • Presidenta de l'Assamblea Legislativa de la Regió Emilia Romagna, Monica Donini. • Presidenta de la Província de Reggio Emilia i Cap de la delegació italiana del Comitè de Regions de la Unió Europea, Sonia Masini. • Presidenta de Reggio Children, Carla Rinaldi. • Projecció dels vídeos amb entrevistes a joves de diferents ciutats de la xarxa. • Presentació del treball realitzat en la sessió del matí amb els i les joves participants a la Conferència.
	17.00-18.00h	Lliurament de la IV Distinció de Bones Pràctiques en Participació Ciutadana.
	18.00- 20.00h	Conferència Inaugural: "Joves i participació en la vida política". • Howard Gardner (Estats Units). Psicòleg, professor de la Universitat de Harvard. Artífex de la Teoria de les Intel·ligències Múltiples.
	20:00h	Aperitiu

DIJOURS 19 DE NOVEMBRE
2n dia: GRUPS DE TREBALL

Matí		
Lloc	Hora	Programa
Presideix: Natalia Maramotti, Regidora de Participació a la Municipalitat de Reggio Emilia.		
Auditorium Centre Malaguzzi Sessió Plenària	9.00 – 10.30h	Taula de presentació i introducció als continguts dels eixos temàtics: • Eix 1: Polítiques juvenils i sistemes de governança local. Valérie Becquet (França), Professora de Sociologia a la Universitat de Cergy-Pontoise/IUFM de Versailles. • Eix 2: Metodologies pedagògiques i llocs per a la pràctica educativa. Carla Rinaldi (Itàlia), Pedagoga i Presidenta de Reggio Children. • Eix 3: Polítiques socials i llocs de participació en les noves generacions. Jorge Benedicto (Espanya), Professor de Sociologia a la UNED. • Eix 4: Educació de la mirada i educació per la ciutadania: quan imatges i participació es troben. Ana Abramowski (Argentina), Coordinadora del Posgrau Educació, Imatges i Mitjans de FLACSO a l'Argentina.
	10:30-11h	Coffee-break
Grups de treball simultanis. Centre Malaguzzi: - Auditori 1 - Auditori 2 - Sala 70 - VillaCougnet, Sala consiliare	11.00 –13.30h	Presentació d'experiències procedents de diferents països del món. - Polítiques juvenils i sistemes de governança local. Coordinat per Valerie Bécquet. • Experiència 1: “Consell de la Joventut de Barcelona” (Barcelona, Espanya). Marta Cots, Presidenta del Consell de la Joventut de Barcelona. • Experiència 2: « Skate Park, una ocasió per a la participació » (Govern del Municipi VIII de Gènova - Medio Levante, Itàlia). Cristina Fenoglio, coordinadora del procés del al Desenvolupament de les Ciutats Metropolitana, Àrea de serveis descentralitzats per la Ciutat Metropolitana, Gestió d'Assumptes Institucionals i Coordinació per al Desenvolupament de les Ciutats Metropolitanas. - Metodologies pedagògiques i llocs per a la pràctica educativa. Coodinat per Carla Rinaldi. • Experiència 1: “Reggio Emilia, una ciutat per l'Educació” (Reggio Emilia, Itàlia). Luna Sassi, Regidora d'Educació, Escola i Joventut de la Municipalitat de Reggio Emilia. • Experiència 2: “Pressupost Participatiu Infantil a Santa Cristina d'Aro” (Santa Cristina d'Aro, Espanya). Ricard Herrero, Alcalde de Santa Cristina d'Aro. - Polítiques socials i llocs de participació en les noves generacions. Coordinat per Jorge Benedicto. • Experiència 1: “La línia és nostra” (Itàlia). Guido Rossi, Responsable de Relacions Institucionals d'MTV Itàlia. • Experiència 2: “Un altre barri és possible” (Barcelona, Espanya). Dr. Antoni Remesar i Xavier Salas, Institut de Recerca Cer Polis, Universitat de Barcelona. - Educació de la mirada i educació per la ciutadania: quan imatges i participació es troben. Coodinat per Giovanni Allegretti i Alfredo Ramos, coordinadors del grup de treball OIDP “ La imatge com a eina comunicativa i participativa”. • Experiència 1: “Els bells impostos: treballant amb les escoles sobre representacions de la democràcia econòmica” (Turí, Itàlia).Franco Fichera, Bienal de la Democràcia de Turí. • Experiència 2: “L'art com a facilitador: el Teatre Civil en la construcció del Pressupost Participatiu del Municipi Roma IX” (Roma, Itàlia). Olivier Malcor, Associació Parteciparte.
Centre Social Tricolore	13:30h	Dinar

Tarda

Lloc	Hora	Programa
Grups de treball simultanis. Centre Malaguzzi: - Auditori 1 - Auditori 2 - Sala 70 - SalaFormazione	15.00 – 17.00h	1. Polítiques juvenils i sistemes de governança local • Experiència 3: Experiències de Participació amb Joves a Suècia i Pressupost Participatiu amb joves a la ciutat d'Uddevalla (Suècia). Lena Laglet, Associació d'Autoritats Locals i Regions de Suècia i Josefina Andersson, responsable del projecte de Pressupost Participatiu amb joves de la ciutat d'Uddevalla. • Experiència 4: La participació protagònica dels nens i adolescents en els contextos locals de Paraguai (Govern del Paraguai). Juan Manuel Gamarra, Director de Participació Protagònica, Secretaria d'Infància i Adolescència del Govern del Paraguai. 2. Metodologies pedagògiques i llocs per a la pràctica educativa. • Experiència 3: “Promovent l'educació ciutadana i cívica al Líban: el cas dels programes SEED i UNILIT” (Líban). Samer Annous, Professor assistent de la Facultat d'Art i Ciències Socials de la Universitat de Balamand. • Experiència 4: “Frutos do Brasil” (Pinheiros, São Paulo). Fábio Munhoz, Agência de Mobilização Social Aracati. 3. Polítiques socials i llocs de participació en les noves generacions. • Experiència 3: “Pressupost Participatiu Online amb joves al Regne Unit” (Manchester, Regne Unit). Jeremy Hall, investigador especialista en l'Àrea d'Infància i Joventut de la Unitat de Pressupost Participatiu del Regne Unit. • Experiència 4: “La recuperació del barri, els joves i la democràcia participativa a la Ciutat de Mèxic”. (Mèxic DF, Mèxic). Alberto Martínez Coordinador del Programa de Millora Barrial de la Secretaria de Desenvolupament Social del Govern Municipal de Mèxic DF i Roberto Durán, jove implicat en el projecte. 4. Educació de la mirada i educació per la ciutadania: quan imatges i participació es troben. • Experiència 3: “L'ús del vídeo participatiu en els processos d'investigació social” (Brighton, Regne Unit). Carlos Cortez, Development Research Center, DRC- Citizenship i Universitat Autònoma Metropolitana de Mèxic. • Experiència 4: “Hildopoli: un joc seriós per aproximar els joves a la gestió urbana” (Alemanya). Günter Scheib, Alcalde de Hilden. La projecció dels vídeos que opten a la menció especial del públic es farà en el marc d'aquest taller.
	17.00 - 18.30h	Continuació del treball en grup iniciat a la sessió del matí. Comparació i discussió de les experiències presentades i el·laboració conjunta de l'informe instantani que contindrà la síntesi del debat i les conclusions assolides. Elaboració de l'informe a càrrec del/de la coordinador/a de cada eix conjuntament amb els i les participants al grup (joves i adults).

Spazio Gerra	18:30h	Espectacle per confirmar

DIVENDRES 20 DE NOVEMBRE

3r dia: CONCLUSIONS

Matí		
Lloc	Hora	Programa
Presideix: Roberto Montagnani, Director del Servei de Descentralització i Participació del Comune di Reggio Emilia.		
Auditorium Centre Malaguzzi Sessió Plenària	9.00 - 11.00h	Presentació de les conclusions sobre els eixos temàtics a càrrec dels/les coordinadors dels eixos temàtics i d'alguns/es joves participants a cada taller.
	11.00 -11.30h	Projecció del vídeo que hagi obtingut la menció especial del públic.
	11.30-12h	Coffee-break
	12.00-13.00h	Els/les joves procedents de les diferents ciutats entrevisten a Mateo Ricci (President de la Província d'Urbino i Pesaro) i Magaly Giovannangelli (Primera Tinent d'Alcalde d'Aubagne, França).
Centre Social Tricolore	13.00h	Dinar

Tarda		
Lloc	Hora	Programa
Ciutat Centre Malaguzzi <i>Sala formazione</i> <i>Sala 70</i>	15.00 - 17.00h	Visita guiada als llocs més rellevants de la ciutat i als llocs especialment emblemàtics pels joves de la ciutat de Reggio Emilia. Trobada del Grup de Treball: "Instruments de democràcia participativa per al desenvolupament sostenible". Coordinada per Agende 21 italiane. Sessió no traduïda i oberta a tothom. Reunió del Comitè Coordinador de la xarxa OIDP
Presideixen: Roberta Pavarini, Presidenta de la Circumscripció Nord-Est de la Municipalitat de Reggio Emilia en representació de la Presidència OIDP 2009, i Ramon Nicolau Comissionat de Participació per l'Alcaldia de Barcelona en representació de la Secretaria Tècnica OIDP.		
Auditorium Centre Malaguzzi Sessió Plenària	17-18:45h	Presentació dels resultats dels grups de treball OIDP. 17h: Infància i Joventut – Ciutadania i Processos Participatius. A càrrec de Paulo Quaresma, President de la Junta de Freguesia de Carnide (Lisboa). 17:30h: Segregació espacial i territori als grans centres urbans. A càrrec de Félix Sánchez de l'Observatori de les Metropolis de São Paulo i d'Adriana Furtado de l' Observapoa de Porto Alegre. 18h: Articulació CISDP-OIDP. A càrrec d'Antonio Aniesa (Ajuntament de Nanterre) i Eva Salaberria (Ajuntament de Donostia San-Sebastián).
	18:45 -19:15h	Presentació d'un estudi comparatiu sobre pràctiques participatives i joves en diferents municipis de la Província de Barcelona. Xavier Amor, Diputat Delegat per Participació Ciutadana de la Diputació de Barcelona.

	19.15 – 19.45h	Cloenda de la IX Conferència Lectura de la Declaració final a càrrec de la Presidència 2009 i presentació de la ciutat seu de la Presidència OIDP 2010.
	20h	Aperitiu

Dissabte 21 de novembre

Centre Loris Malaguzzi Sala 70	9-18h	Reunió CISDP.

Esdeveniments i activitats col·laterals

<i>Centro Malaguzzi Sala delle colonne</i>	9-21h	<i>Estands expositius al Centro Internazionale Malaguzzi sobre les experiències de participació i polítiques juvenils a Reggio Emilia i a la resta de ciutats de la xarxa OIDP.</i>
Llocs urbans	9-21h	Exposicions fotogràfiques a la ciutat que acompanyin els participants al Congrés en els llocs de pas: botigues, centres culturals, passos subterranis, ...
Centro Malaguzzi	9-21h	Rodatge de la Conferència fet per la Universitat de Mòdena i Reggio Emilia - Facultat de Ciències de la Comunicació.